

NAUKA ONLINE

GATUNKI LIRYCZNE

KATARZYNA BERSKA

LIRYKA

RODZAJ LITERACKI.

OBEJMUJE UTWORY, KTÓRYCH TREŚCIĄ SĄ:

- OSOBISTE UCZUCIA
- NASTROJE
- REFLEKSJE AUTORA

Lirykę wyróżnia język poetycki.
Utwór najczęściej podzielony jest
na wersy i zwrotki.

PODMIOT LIRYCZNY

Osoba wypowiadająca się w utworze

.....

GATUNKI LIRYCZNE

1

FRASZKA

Krótki, wierszowany utwór, najczęściej żartobliwy, oparty na dowcipnym pomysle, często zakończony puentą.

PRZYKŁADY:

Jan Kochanowski

Na lipę, Na zdrowie, Na nabożną
Na dom w Czarnolesie

2

HYMN

Podniosła pieśń, która sławi bogów i bohaterów. Mówi o ideach oraz wartościach. W hymnie często pojawia się apostrofa – zwrot do adresata.

PRZYKŁADY:

Juliusz Słowacki

Hymn o zachodzie słońca

Jan Kochanowski

Czego chcesz od nas Panie

Józef Wybicki

Mazurek Dąbrowskiego

3

TREN

Utwór poświęcony osobie zmarłej. Rozpamiętuje jej zalety i dokonania. Wyraża uczucia smutku, żalu i rozpacz

PRZYKŁADY:

Jan Kochanowski

Treny

Władysław Broniewski

Brzoza

4

ELEGIA

Forma spokrewniona z trenem. Niewielkich rozmiarów, przesycona nastrojem smutku. Podmiot liryczny wspomina sprawy osobiste lub takie o znaczeniu ogólnoludzkim (śmierć, przemijanie).

PRZYKŁADY:

Krzysztof Kamil Baczyński
Elegia o chłopcu polskim

5

SONET

Utwór, który ma ściśle określoną budowę. Dwie pierwsze strofy (zwrotki) liczą po cztery wersy i zawierają część opisową. Dwie kolejne, będące refleksją, mają po trzy wersy.

PRZYKŁADY:

Adam Mickiewicz
Sonety krymskie
Twórczość Jan Andrzeja Morsztyna
oraz Jana Stanisława Skorupskiego

6

PIEŚŃ

Najstarszy gatunek liryczny.
Dzięki podziałowi na strofy oraz powtórzenia (refren) jest melodyjny i rytmiczny.

PRZYKŁADY:

Konstanty Ildefons Gałczyński

Pieśni

Jan Kochanowski

Serce roście

Franciszek Karpiński

Pieśń wieczorna

7

GATUNKI MIESZANE

Ballada

Liryczne fragmenty opisowe budujące nastrój tajemniczości i grozy.

PRZYKŁADY: Adam Mickiewicz **Świtezianka**

Dramat romantyczny

Liryczna nastrojowość, monologi liryczne.

PRZYKŁADY: Adam Mickiewicz **Dziady**, Juliusz Słowacki **Balladyna**